

YTTRANDE

2010-12-02

Dnr 2010-110-6416

U2010/4603/SV

Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Förbättrad återbetalning av studieskulden (SOU 2010:54)

I bifogat yttrande lämnas Centrala studiestödsnämndens (CSN) synpunkter på förslagen i betänkandet.

Beslut om yttrandet har fattats av generaldirektören Kerstin Borg Wallin efter föredragning av verksjuristerna Maria Danielsson och Ulrika Åsemar i närvaro av ställföreträdande generaldirektören Ann-Sofie Löth, chefsjuristen Åke Svensson och avdelningscheferna Christina Falhammar, Margaretha Holmlund, Hans Rutqvist, Thomas Svensson och Jan Söderholm.

I beredningen av yttrandet deltog även pressekreteraren Klas Elfving, gruppchefen Susann Hallberg, utredarna Karin Nordström och Elisabeth Wiström samt processutvecklarna Jan Pettersson och Lena Ullström.

Kerstin Borg Wallin

Maria Danielsson

Bilaga
Yttrande

REMISSVAR

2010-12-01

2010-110-6416

2010-08-26

U2010/4603/SV

Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Förbättrad återbetalning av studieskulder (SOU 2010:54)

Centrala studiestödsnämnden (CSN) har fått betänkandet Förbättrad återbetalning av studieskulder på remiss. Betänkandet är helt inriktat på CSN:s verksamhet och CSN vill därför lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

Återbetalningsförsäkringen

CSN har funnit att utredningens alternativ 1 (låntagaren intygar tidigare och kommande skulder) ger ett starkt rättsligt stöd vid eventuell tvist om återbetalning i utländsk domstol, men att förslaget kommer att ge upphov till merarbete och förlängda handläggnings- och utbetalningstider i beviljningsprocessen. I jämförelse med detta finner CSN att alternativ 2 (låntagaren intygar kommande skulder) visserligen ger ett sämre bevisvärde men att det kan vara en mer effektiv lösning både för de studerande och för CSN:s administration. Om CSN i framtiden dessutom skulle överta administrationen av kundernas utbetalningskonton så skulle detta kunna stärka det rättsliga värdet av en skuldförbindelse enligt alternativ 2.

CSN har därför vid de slutliga övervägandena kommit fram till att det finns flera möjliga lösningar på hur en skuldförbindelse kan införas. Främst ser myndigheten två alternativ som båda utgår från utredningens två förslag, men med de modifikationer som bl.a. redovisas i avsnitt 3.3.2. Huvudsakligen går dessa ändringar ut på att skuldförbindelsen i alternativ 1 inte bör innehålla beloppet för kommande skulder. Alternativ 2 föreslås däremot fortfarande innehålla ett belopp i enlighet med utredningens förslag.

CSN ser för- och nackdelar med båda alternativen och överläter därför åt regeringen att, efter fortsatt beredning, bedöma vilket av de två alternativen som är mest lämpligt.

2010-12-01

För båda alternativen gäller följande:

CSN *tillstyrker* förslaget att den studerande ska förbinda sig att återbetala sina skulder till CSN. Denna förbindelse *anser* CSN dock ska benämnas skuldförbindelse.

CSN *tillstyrker* förslaget att skuldförbindelsen ska vara ett villkor för utbetalning av lån. CSN *anser dessutom* att förbindelsen även ska vara ett villkor för utbetalning av bidrag i de fall den studerande ansökt om både bidrag och lån.

CSN *tillstyrker* utredningens förslag att det bör finnas en undantagsregel för att lån och även bidrag ska kunna betalas ut även om skuldförbindelsen inte lämnas in till CSN i tid, i de fall det finns särskilda skäl härför.

CSN *tillstyrker* utredningens förslag avseende hur eventuella invändningar om skuldens storlek i en skuldförbindelse ska hanteras.

CSN *tillstyrker* förslaget att skuldförbindelsen ska vara skriftlig samt att det ska vara möjligt att underteckna förbindelsen elektroniskt.

CSN *föreslår* att myndigheten får föreskriftsrätt beträffande utformningen av skuldförbindelsen samt dess innehåll.

CSN *föreslår* att regeringen överväger att ändra bestämmelsen i 3 kap. 30 § studiestödslagen avseende studieförsäkran så att tidsfristerna för inlämnande av studieförsäkran och skuldförbindelse harmoniserar med varandra.

Utredningens alternativ 1

CSN *avstyrker* att skuldförbindelsen ska innehålla det belopp som har beviljats och som kommer att betalas ut under studieperioden. Istället *föreslår* CSN att låntagaren ska förbinda sig mer generellt att betala tillbaka de lån som han eller hon kommer att ta emot under studieperioden.

CSN *avstyrker* förslaget att det ska krävas en ny skuldförbindelse efter ett ändringsbeslut om studiemedel. CSN har redan tidigare framfört att denna del av förslaget innebär en administrativ belastning som inte är proportionerlig till de vinster som görs.

CSN *föreslår* att det ska krävas en undertecknad skuldförbindelse för att nya studiemedel ska betalas ut även om den studerande invänder mot äldre skulder och ärendet prövas i domstol. En sådan skuldförbindelse föreslås inte innehålla några uppgifter om tidigare utbetalda lån. Den studerande förbinder sig då endast att betala tillbaka lån som kommer att betalas ut.

2010-12-01

Utredningens alternativ 2

CSN *tillstyrker* förslaget att det ska krävas en ny skuldförbindelse efter ett ändringsbeslut om studiemedel. CSN *anser* dock att det krävs ytterligare analyser av i vilka situationer en sådan skuldförbindelse är nödvändig, se vidare i avsnitt 3.3.7.

Förbättrade adressuppgifter

CSN *tillstyrker* förslaget om en bestämmelse om skyldighet för låntagare att lämna aktuella adressuppgifter till CSN.

CSN *föreslår* därutöver att det införs en bestämmelse om administrativ avgift för de låntagare som varken uppfyller uppgiftsskyldigheten eller följer sin betalningsskyldighet. CSN *föreslår* vidare att storleken på denna avgift ska uppgå till en (1) procent av låntagarens skuld.

Förlängd preskriptionstid

CSN *tillstyrker* förslaget om en förlängd preskriptionstid till 25 år.

CSN *föreslår* även att regeringen i samband med införande av preskriptionsbestämmelse överväger om bestämmelserna om avskrivning av studielån då låntagaren fyller 65 respektive 68 år ska vara utformade på nuvarande sätt. En låntagare som hållit sig undan kontakter med CSN bör enligt CSN:s uppfattning inte omfattas av sådana skyddsbestämmelser som reglerna om åldersavskrivning utgör.

Andra åtgärder för att öka återbetalning av studieskulder

Härutöver vill CSN *framhålla* vikten av ett fortsatt utredningsarbete om möjligheterna för ett ökat utbyte mellan myndigheter och organisationer vad gäller adressuppgifter till utomlandsbosatta kunder. CSN *anser* att en myndighet bör få i uppdrag att utreda frågan om ett adressregister i samråd med andra myndigheter.

CSN vill även *framhålla* nödvändigheten av att svenska staten tar initiativ till en EU/EES-förordning avseende indrivning av studiestödsfordringar, eller till motsvarande multi- eller bilaterala överenskommelser.

Ikraftträdande

CSN *föreslår* att de föreslagna bestämmelserna om preskriptionstid och adressskyldighet träder i kraft så snart som möjligt.

CSN *föreslår* att de föreslagna bestämmelserna om skuldförbindelse och sanktionsavgift vid försummelse att lämna adressuppgifter träder i kraft tidigast vid det halvårsskifte

2010-12-01

som äger rum 6-12 månader efter riksdagens beslut, beroende på hur omfattande implementeringsarbete som kommer att krävas.

3.3 CSN:s behov av en tydligare skuldsäkring

CSN tillstyrker förslaget om att införa en återbetalningsförsäkran (fortsättningsvis benämnd skuldförbindelse). CSN har dock ett antal invändningar mot utredningens förslag, vilka redovisas nedan.

3.3.1 Införande av återbetalningsförsäkran

CSN avstyrker utredningens förslag att dokumentet för skuldsäkran ska benämnas återbetalningsförsäkran. CSN anser att begreppet skuldförbindelse ska användas istället.

Enligt CSN:s uppfattning är det viktigt att den enskilde låntagaren ska ha förståelse för vad han eller hon undertecknar för dokument. Att införa en ny terminologi för ett så vedertaget begrepp som skuldförbindelse anser CSN inte är tillräckligt tydliggörande om att studielån är ett lån som ska betalas tillbaka. CSN ser inte heller de risker som utredningen framför om att den enskilde skulle tro att det finns ett bakomliggande avtalsförhållande mellan den studerande och CSN. Det viktiga är att CSN i utformningen av skuldförbindelsen är tydlig med att återbetalningen är reglerat i lag och förordning och inte bygger på ett civilrättsligt avtal. Det av utredningen föreslagna begreppet kan enligt CSN:s uppfattning även medföra att dokumentet inte får erkännande som bevis för fordran i en utländsk domstol. Detta med hänsyn till att begreppet återbetalningsförsäkran är ett okänt begrepp. Begreppet skuldförbindelse bör dock enligt CSN:s uppfattning även vara gångbart i utlandet.

3.3.2 Innehållet i en återbetalningsförsäkran

Av delbetänkandet framgår att utredningen tagit ställning till två alternativa förslag avseende vad skuldförbindelse ska innehålla. Alternativ 1 innebär att den studerande försäkrar att betala tillbaka *dels* studielån som denne har beviljats och som kommer att betalas ut, *dels* studieskulder från tidigare beviljningsperioder, tidigare utbetalda studielån och återbetalningspliktiga studiemedel samt återkrav av studiestöd.

Alternativ 2 innebär att den studerande endast försäkrar att betala tillbaka studielån som denne har beviljats och som kommer att betalas ut under innevarande period.

I arbetet med analysen av de två alternativen har CSN funnit att båda alternativen innehåller för- och nackdelar för såväl de studerande som CSN i studiestödsprocessen. CSN överläter därför åt regeringen att, efter fortsatt beredning, bedöma vilket av utredningens två alternativ som är mest lämpligt.

2010-12-01

Alternativ 1

CSN ser att detta alternativ är det bästa för att säkra skulderna vid eventuella framtida tvister. Detta alternativ innebär även att den studerande samtidigt som han eller hon bekräftar de lån som kommer att betalas ut även bekräftar samtliga skulder som finns sedan tidigare. Med hänsyn till den problematik som CSN identifierat vid ändringar av låneomfattningen anser CSN dock att förslaget måste modifieras något. CSN föreslår därför att den studerande i en skuldförbindelse av denna typ ska försäkra att betala tillbaka dels studielån som kommer att betalas ut (dock inte till angivet belopp, vilket utredningen utgår ifrån), dels studieskulder från tidigare beviljningsperioder, lån från de äldre lånesystemen samt återkrav. I övrigt delar CSN utredningens uppfattning om vad som bör ingå i en återbetalningsförsäkran.

CSN uppfattar att utredningens bedömning om att det inte är möjligt att frånga kravet på en skuldförbindelse är kopplad till att den studerande ska försäkra att betala tillbaka studielån som *beviljats* och således de lånebelopp som CSN har beslutat om. Genom att ändra bestämmelsen så att den studerande istället ska försäkra att återbetala lån som kommer att betalas ut under studieperioden, utan att beloppsbestämna dessa (dvs. genom att ta bort ordet ”beviljats” i bestämmelsen) anser CSN att det finns möjlighet att frånga kravet på en återbetalningsförsäkran vid varje ändring. Den studerande har ju därigenom vid den första skuldförbindelsen för studieperioden redan förbundit sig att betala tillbaka alla lån som han eller hon kommer att ta emot under den aktuella perioden.

Genom att ändra lydelsen den föreslagna av 30 a § första punkten till att återbetalning av studielån får ske efter att den studerande förbundit sig att återbetala studielån *som kommer att betalas ut* under studieperioden blir skuldförbindelsen inte beroende av beviljningsbeslutet.

Enligt CSN:s bedömning innebär detta alternativ att myndigheten som mest riskerar att ha en sämre skuldsäkring avseende en beviljningsperiod motsvarande den sista studieperiodens studier. CSN bedömer dock att nuvarande bevisskedja kan tillämpas vid en eventuell tvist i dessa fall. CSN menar att denna risk är en lämplig avvägning mellan behovet att säkra skulder och den ökade kostnad som en ändringshantering skulle medföra.

Alternativ 2

Alternativ 2 innebär att den studerande försäkrar att betala tillbaka de studielån som denne har beviljats (specificerat till beviljat belopp) och som kommer att betalas ut under studieperioden.

CSN ser administrativa fördelar med detta alternativ. Om skuldförbindelsen även skulle innehålla uppgifter om storleken på tidigare skulder anser CSN, till skillnad från utredningen, att antalet studerande som skulle invända mot skuldernas storlek riskerar

2010-12-01

att bli många, vilket i sin tur skulle leda till en ökad mängd överklaganden. Det skulle även kunna medföra förvirring hos de studerande att behöva underteckna en skuldförbindelse vid flera tillfällen och med olika belopp. Genom att inte ange skuldernas sammanlagda storlek minskas problemet med invändningar.

CSN anser att en skuldförbindelse enligt detta alternativ inte skulle medföra lika stark bevisning som alternativ 1, både vad gäller äldre skulder samt vad gäller beviskedjan från utbetalning till emottagandet av pengar. Detta alternativ innebär alltså att det inte finns någon möjlighet att skuldsäkra tidigare skulder gentemot CSN, i och med att tidigare skuldernas storlek inte framgår av skuldförbindelsen.

Dock menar CSN att den föreslagna skuldförbindelsen i kombination med dagens beviskedja med ansökan, beslut och studieförsäkringen förbättrar skuldsäkringssituationen i jämförelse med dagens situation. För att undvika de förseningar i utbetalningar och administration som följer av alternativ 1, menar CSN att det finns skäl att överväga att införa denna enklare skuldförbindelse.

CSN:s bedömer att den fördel som utredningen ser med att CSN ska ha *ett* av låntagaren godkänt dokument som styrker dennes totala och aktuella skuld inte helt uppväger den problematik CSN ser med antalet invändningar mot skuldernas storlek. Genom att presentera de skuldförbindelser där låntagaren förbundit sig att betala tillbaka sina lån samt genom att använda den nuvarande beviskedjan anser CSN att det går att undvara ett enskilt underskrivet dokument där låntagaren dels förbinder sig att betala tillbaka sina lån och dels godkänner skuldernas storlek.

I detta sammanhang har frågan väckts inom myndigheten om inte CSN bör administrera kundernas kontonummer. I dagsläget hanteras uppgifterna om låntagarnas konton av Swedbank, som alltså har möjlighet att följa upp vilket personnummer som är kopplat till det konto till vilket en utbetalning görs. CSN är därmed utlämnad till bankens garanti om att utbetalningen har skett till en viss person. På grund av banksekretess och på grund av att banker inte sparar sina uppgifter mer än en begränsad tid har CSN svårigheter att i efterhand följa upp till vilken person en utbetalning har gjorts. Om CSN skulle överta administrationen av kundernas utbetalningskonton skulle myndigheten själv förfoga över den utbetalningsinformation som saknas i dagsläget. Möjligheten att följa upp skuldförbindelser enligt alternativ 2 med information om hur utbetalningar har gjorts skulle kunna stärka det rättsliga värdet av dessa skuldförbindelser.

3.3.3 Återbetalningsförsäkringen ett villkor för nya studielån

CSN tillstyrker förslaget att skuldförbindelsen ska vara ett villkor för utbetalning av lån. CSN anser dessutom att förbindelsen även ska vara ett villkor för utbetalning av bidrag i de fall den studerande ansökt om både bidrag och lån. Enligt CSN:s uppfattning bör den som inte är beredd att förbinda sig att betala tillbaka sitt studielån inte heller kunna få bidragsdelen utbetald. En annan aspekt på detta är att den som har ansökt om både

2010-12-01

bidrag och lån förmodligen behöver båda delarna för att klara sin studiesituation. Behovet av bidrag faller därför i och med att lån inte betalas ut.

Skuldförbindelsen bör dock som utredningen föreslår inte vara ett villkor för utbetalning av enbart bidragsdelen, vilket innebär att den studerande som enbart ansöker om bidrag inte behöver skriva under en skuldförbindelse.

I detta sammanhang föreslår CSN att regeringen även överväger att ändra bestämmelsen i 3 kap. 30 § studiestödslagen så att bestämmelsen om studieförsäkrans och skuldförbindelsen harmoniserar med varandra beträffande sista tidpunkt för inlämnande av försäkrans. Den föreslagna utformningen av 3 kap. 30 a § andra stycket har sin grund i tillämpningen av nuvarande 30 §. Bestämmelsen om skuldförbindelse bygger på en kodifiering av den tillämpning som finns rörande studieförsäkrans. Det vore därför lämpligt att ta tillfället i akt att även ändra 30 § om studieförsäkrans så att bestämmelsen överensstämmer med hur den tillämpas i praktiken.

3.3.4 Undantagsregel

CSN tillstyrker utredningens förslag att det bör finnas en undantagsregel för att bidrag och lån ska kunna betalas ut även om skuldförbindelsen inte lämnas in till CSN i tid, i de fall det finns särskilda skäl härför.

3.3.5 Hur kan invändningar mot studieskulderens storlek i en återbetalningsförsäkrans hanteras?

CSN tillstyrker utredningens förslag avseende hur invändningar om skuldens storlek i en skuldförbindelse ska hanteras. Den föreslagna hanteringen tillämpas redan i dag av CSN.

Om låntagaren invänder mot att han eller hon överhuvudtaget *har en skuld* till CSN finns dock en risk att domstolen inte finner sig behörig att pröva invändningen. Förvaltningsrätten i Skåne läns dom i mål 8031-06 ger en fingervisning om hur domstolarna kan komma att resonera. För att kunna utverka en dom om beloppets storlek, i de fall en låntagare invänder mot skuldens existens, kan det därför bli nödvändigt för CSN att vända sig till allmän domstol och väcka talan.

3.3.6 Särskilda skäl

I det fall regeringen väljer att införa alternativ 1 och den studerande invänder mot skuldens storlek anser CSN att den studerande inte helt ska undgå att underteckna en skuldförbindelse. Enligt CSN:s uppfattning skulle ett sådant förfarande urholka skuldförbindelsens funktion i onödan. I de fall den studerande invänder mot den tidigare skuldens storlek föreslår CSN att den studerande i vart fall ska förbinda sig att han eller hon ska betala tillbaka de lån som beviljats och som kommer att betalas ut.

2010-12-01

CSN föreslår därför att det införs ett nytt stycke i den förslagna bestämmelsen 30 a § med lydelsen *För att studielån ska betalas ut i de fall den studerande har överklagat skuldens storlek är det tillräckligt det att den studerande förbinder sig att betala tillbaka lån enligt första stycket 1.*

3.3.7 Ändringar i låneomfattning

Utredningen anser att det inte är möjligt att undanta ändringar i låneomfattning från kravet på en återbetalningsförsäkran eftersom en sådan försäkran är villkoret för att lånet ska betalas ut.

Med hänsyn till att CSN årligen fattar ca 260 000 ändringsbeslut som innebär en höjning av lånebeloppet och som berör 190 000 personer kommer förslaget att medföra att ett stort antal studerande kommer att påverkas av förändringen.

CSN:s ändringshantering är komplex då ändringar kan ske på så många olika sätt. Det kan handla om ändring i studieomfattning, ändring av lånebelopp, ändringar som leder till både återkrav och höjning av lånebelopp inklusive avräkning av framtida belopp. Det är inte heller ovanligt att ändringarna är små. Detta innebär att de ändringar som sker av lånebeloppets storlek enbart handlar om några tiotals, uppemot ett par hundra, kronor. Den studerande kan också komma in med en ansökan om merkostnadslån eller tilläggs lån i efterhand. Med hänsyn till denna komplexitet kan det bli svårt för den studeranden att i alla lägen förstå vad ändringen innebär och en ny skuldförbindelse kan då förvirra mer än att den klargör skuldäget. Det kan te sig ologiskt för den enskilde att han eller hon måste skriva på en återbetalningsförsäkran om lånebeloppet ökar, men att ingen ny förbindelse, med justerade lånebelopp, ställs ut när lånebeloppet minskar. CSN anser dock, i enlighet med utredningen, att det är lämpligt att en ny skuldförbindelse enbart ska undertecknas i de fall det har skett en ökning av lånebeloppet. CSN anser dessutom att dessa öknings bör vara av en viss storlek.

Utbetalningarna av studiestödet kommer också att fördröjas för många studerande. Om den studerande t.ex. lämnar in en ändring och önskar få lånedelen beviljad måste han eller hon göra ytterligare en åtgärd för att få lånedelen utbetalad efter att CSN fattat ändringsbeslutet. Efter att ändringsbeslutet har fattats måste den studerande ta emot och returnera en återbetalningsförsäkran. För studerande med e-legitimation fördröjs hanteringen inte nämnvärt, men för studerande som är bosatta utomlands kan postgången fördröja utbetalningen avsevärt.

Enligt CSN:s uppfattning måste en avvägning därför göras mellan de fördelar en återbetalningsförsäkran medför för fordringsverksamheten, i form av bättre säkrad skuld, och de nackdelar en sådan får på beviljningsprocessen. Ett sätt att lösa delar av problemen är att avstå från en del av den säkerhet som en konsekvent genomförd hantering av återbetalningsförsäkran skulle kunna ge.

2010-12-01

Alternativ 1

När det gäller alternativ 1 avstyrker CSN förslaget att en ny skuldförbindelse ska undertecknas efter varje beslut om ändring av lånebeloppet. Alternativ 1 innebär att den studerande vid varje ny studieperiod bekräftar de sammanlagda lån som han eller hon har uppburit under föregående studieperiod. Detta innebär att CSN kommer att få en fullgod säkring av de utbetalda beloppen utan att varje höjning bekräftas av den studerande. De enda belopp som inte kommer att omfattas av en underskriven skuldförbindelse är de belopp som är hänförliga till den sista studieperioden. Som nämnts tidigare anser CSN att denna risk är en lämplig avvägning mellan behovet att säkra skulder och den ökade kostnad som en ändringshantering skulle medföra.

Alternativ 2

Vad gäller alternativ 2 menar CSN att det är lämpligt att kräva att den studerande undertecknar en ny skuldförbindelse när han eller hon ansöker om nya eller ytterligare lån under studieperioden. CSN anser dock att det finns anledning att analysera i vilka situationer det ska krävas en ny skuldförbindelse. Som har beskrivits ovan i detta avsnitt kan ett ändringsbeslut under pågående studieperiod vara föranlett av många olika skäl, som alla leder till en höjning av lånebeloppet. En låntagare kan ansöka om bidrag i början av terminen och sedan inkomma med en ändrad ansökan om att även få lån. Ändringar i låneomfattningen beror således inte alltid på att låntagaren ansöker om högre lån, utan det kan dessutom i vissa fall handla om att den enskilde ändrar studieomfattning, med följd att även lånebeloppet ändras. Om det införs en skuldförbindelse enligt detta alternativ är det nödvändigt att göra en noggrannare analys av vilken typ av beslut som ska innebära att den studerande ska skriva på en ny skuldförbindelse.

I många fall är resultatet av ett ändringsbeslut att lånebeloppet ökar, men med ett väldigt lågt belopp. CSN menar att det måste finnas en beloppsmässig begränsning av i vilka situationer den studerande ska behöva underteckna en ny skuldförbindelse för att kunna få sitt studiemedel utbetalt. CSN anser att denna fråga behöver utredas ytterligare.

Om det befins vara lämpligt att beloppsbegränsa villkoret att underteckna en ny skuldförbindelse anser CSN att myndigheten bör få föreskriftsrätt om vilka belopp som ska gälla.

3.4.1 Skriftlighetskravet

CSN tillstyrker förslaget att skuldförbindelsen ska vara egenhändigt undertecknad.

2010-12-01

3.4.2 Kan återbetalningsförsäkran signeras med e-legitimation?

CSN instämmer i den bedömning utredningen gör beträffande e-legitimationens rättsliga verkan och giltighet om bevis vid rättsliga förfarande i utlandet.

CSN tillstyrker vidare utredningens förslag att CSN får bemyndigande att föreskriva om att en skuldförbindelse får undertecknas elektroniskt.

3.4.3 Samordning av studieförsäkran och återbetalningsförsäkran?

En skuldförbindelse är en ny företeelse i studiestödssammanhang. Det är därför möjligt att den form som skuldförbindelsen först får kommer att behöva justeras för att nå ett så bra resultat som möjligt. Hurvida skuldförbindelsen ska samordnas med studieförsäkran eller inte, är något som bör överlämnas till CSN att besluta om. CSN föreslår därför att myndigheten ges ett bemyndigande att själv föreskriva om detta. Det är rimligt att CSN som verkställande myndighet även ges rätt att besluta närmare om innehåll och utformning av skuldförbindelsen. Till detta hör att CSN även bör ges möjlighet att besluta om var i beviljningsprocessen en skuldförbindelse ska införas.

4. Förbättrade adressuppgifter

4.1 Åtgärder för bättre adressuppgifter

Det är positivt att låntagarna ges en uttrycklig skyldighet att lämna aktuella adressuppgifter till CSN. En sådan uttrycklig formulering ger bättre stöd för myndigheten att efterfråga adresser och ger en möjlighet att framhålla vikten av att låntagare upprätthåller kontakten med CSN.

4.2 Sanktioner om adressskyldigheten inte uppfylls

4.2.1 Vem kan bli föremål för en eventuell sanktion?

CSN anser att det är rimligt att den som sköter sin återbetalning inte ska drabbas av en sanktionsavgift även om han eller hon inte har skött sin adressuppgiftsskyldighet.

4.2.2 Sanktioner eller ej?

CSN delar inte utredningens bedömning att det inte är möjligt att införa en effektiv sanktion. Förslaget om adressskyldighet blir effektlöst om man förkastar möjligheten till sanktion.

Vite

Förslaget om att förena ett föreläggande med vite har tydliga nackdelar. För att förena ett föreläggande om att anmäla korrekta adressuppgifter till CSN med vite krävs att

2010-12-01

CSN har en adress på vilken låntagaren kan nås. Det innebär att förslaget kommer sent i tiden. När CSN väl har en adress dit ett föreläggande kan skickas, är behovet av att få in adressuppgifter passé. Ett vite är ett hot om att ett betalningsansvar kan uppstå om en person inte skulle följa ett föreläggande. Vitet är alltså avsett att styra någons beteende för framtiden.

För CSN:s del är inte huvudbehovet att den enskilde själv ger in sina adressuppgifter, såsom t.ex. Skatteverket kan ha behov av att få in uppgifter direkt från enskilda.¹ CSN kan även registrera adressuppgifter som inhämtas från annat håll, t.ex. genom myndighetens eget adressökningsarbete eller genom att uppgifter lämnas av utomstående alternativt att adressöknings-tjänsten köps in. Om CSN har fått adressuppgifter är själva problemet löst och indrivningsarbetet kan påbörjas. För låntagaren innebär dessutom risken för ett vitesföreläggande inget direkt hot om extra kostnader. Istället innebär ett sådant alternativ endast att låntagaren kan ”chansa” och inte lämna adressuppgifter till CSN så länge inte myndigheten själv hittar rätt adress och skickar ett föreläggande vid vite att inkomma med adressuppgifter. I det läget har låntagaren inget att förlora på att lämna de – redan hittade – aktuella adressuppgifterna.

Straffranta eller avgift för administrativa kostnader

Vad CSN behöver är en sanktionsmöjlighet som förmår låntagarna att själva hålla kontakten med myndigheten. Det vore en effektivitetsvinst om CSN slapp avsätta resurser för att söka låntagare till vilka CSN saknar aktuell adress. En funktionell sanktion vore därför en åtgärd som låntagarna enbart kan undvika genom att hålla myndigheten uppdaterade med aktuella adressuppgifter. Administrativa avgifter eller straffranta är exempel på åtgärder som skulle medföra oundvikliga kostnader för låntagarna.

Ett alternativ är således att låntagaren påförs en administrativ avgift på t.ex. 1 000 kronor för varje år CSN inte har någon aktuell adress. Ett annat alternativ är att påföra en högre ränta än den vanliga studielåneräntan eller återkravsräntan under de år CSN inte har tillgång till aktuell adress. Sådana regler skulle kunna få två skilda följder. Den ena är att en låntagare som inte har kommit ihåg att registrera korrekt adress väljer att inte självmant kontakta CSN för att slippa debiteras extra avgifter. Den andra följden skulle kunna vara att en låntagare blir mer angelägen om att hålla CSN informerad om sin adress för att undvika att påföras onödiga avgifter.

¹ Enligt 25 § folkbokföringslagen (1991:481) ska den som flyttat inom en vecka anmäla flyttningen till bl.a. Skatteverket. Den som är folkbokförd och avser att flytta till utlandet ska, enligt 27 § samma lag, anmäla detta till bl.a. Skatteverket. Enligt 31 § får Skatteverket förelägga personen att antingen göra en sådan anmälan eller skriftligen eller muntligen lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av personens folkbokföring. Enligt 37 § kan Skatteverket förena ett sådant föreläggande med vite. Vitet utdöms därefter av förvaltningsrätten. Även vad gäller t.ex. självdeklarationer har Skatteverket möjlighet, enligt 17 kap. 8 § lag (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, att förelägga den enskilde vid vite att ge in en deklaration.

2010-12-01

CSN förordar att det införs en årlig administrativ avgift för de låntagare som varken ger in sin aktuella adress till CSN eller betalar sin studieskuld enligt återbetalningsreglerna. En administrativ avgift är skäligen med hänsyn till det merarbete som adressökning innebär för CSN. För att hitta adresser till låntagare har CSN dels egna anställda som arbetar med adressökning, dels anlitar CSN i dagsläget ett företag för visst adressökningsarbete. Därutöver för CSN diskussioner med företag som är specialiserade på att hitta adresser till personer i svårare ärenden. Detta medför oundvikliga kostnader för myndigheten. Uteblivna räntebetalningar innebär även rena kostnader för statskassan. Detta beror på att CSN lånar upp de summor som behövs för att täcka räntekostnaderna för utestående kapitalskulder. De låntagare som inte lämnar aktuella adressuppgifter till CSN och som inte heller betalar sina studielån som de ska, orsakar därmed kostnadsökningar som måste bäras av skattebetalarna som kollektiv.

Vid bestämmande av avgiftens storlek bör hänsyn tas till att en avgift bör vara av märkbar storlek för att ha preventiv eller avskräckande effekt. Dessutom är det rimligt att koppla avgiftens storlek till låntagarens skuld, med hänsyn till de kostnader som uteblivna adresser medför. En avgift skulle således kunna bestämmas till en procentandel av låntagarens sammanlagda skuld till CSN. På så sätt blir avgiften anpassad till storleken på det belopp som undanhålls från återbetalning genom att CSN inte har rätt adressuppgifter. En låntagare med en liten skuld skulle påföras en lägre avgift än en låntagare med högt skuldbelopp. Detta ger en tydlig koppling till att utebliven betalning av höga skulder medför högre kostnader för staten. CSN föreslår en avgift på en (1) procent per år.

Om avgiften istället skulle sättas till ett fast belopp anser CSN att en lämplig avvägning vore en administrativ avgift om 1 000 kronor per år som låntagaren inte lämnar in en aktuell adress och inte betalar sin studieskuld enligt återbetalningsreglerna. Detta är en tillräckligt hög nivå för att vara avskräckande, men samtidigt riskerar det inte att vara ett oskäligt belopp vid mindre skulder.

En straffränta är mindre lämplig att införa med hänsyn till att det kan bli svårt att redovisa skuldförändringar över tid om CSN, i sina redovisningar till kunderna, ska ta hänsyn till olika räntetyper.

Tidpunkt för sanktion

Utredningen uppger att det är ett bekymmer att fastställa en tidpunkt från vilken en eventuell sanktion bör inträda, dvs. sedan när låntagaren har brutit mot adresskyldigheten. Vidare anger utredningen att det bör vara CSN:s uppgift att visa detta och att detta innebär en administrativ belastning för myndigheten.

För CSN:s del skulle det inte behöva innebära en så stor svårighet att ange en tidpunkt från när låntagaren bör ha lämnat nya adressuppgifter. De personer som kan bli aktuella i sammanhanget är de som myndigheten inte har varit i kontakt med under

2010-12-01

flera år, som inte har betalat och till vilka CSN antingen helt har saknat adress eller där CSN har fått returer.

Huvudregeln för vid vilken tidpunkt en sanktion kan påföras bör därmed kunna vara när CSN har börjat få post från låntagaren i retur eller när en adress har avregistrerats. Vanligtvis sker avregistrering först efter ett antal returer. Ytterligare en förutsättning för att kunna påföra en sanktion bör självklart vara, precis som utredningen föreslår, att låntagaren har misskött sina återbetalningar.

Om låntagaren inte håller med om CSN:s bedömning av tidpunkten bör det vara möjligt att överklaga beslutet att påföra sanktioner till förvaltningsrätten. Vål där har låntagaren möjlighet att styrka att han eller hon bott på de adresser som myndigheten har haft tillgång till. Om CSN misslyckas i sin bedömning har låntagaren alltså möjlighet att få rätt genom ett överklagande.

5 Förlängd preskriptionstid

5.2.2 Tillämpningen av svensk rätt utomlands

CSN:s senaste erfarenheter är att man även i brittiska processer efterfrågar och beaktar svenska preskriptionsregler. En ny preskriptionsregel i linje med den föreslagna skulle alltså få än större effekt än vad som framgår i förslaget. Det innebär att förslaget har stor nytta för CSN.

5.4.1 Förlängd preskriptionstid

Studielånet är en socialförsäkringskonstruktion som syftar till att möjliggöra för alla att studera. För att detta ska vara möjligt görs inga efterforskningar om återbetalningsförmåga vid beviljningstillfället. Inte heller har CSN möjlighet att kräva garantier i form av säkerhet eller borgen. Istället är återbetalningssystemet uppbyggt på förutsättningen att alla som kan betala tillbaka sina studielån bidrar till detta. Om återbetalningssystemet inte fungerar riskerar studielånet att förlora sin gångbarhet. En förlängd preskriptionstid skulle vara till stor nytta för CSN i återbetalningsarbetet. CSN vill därför uttrycka ett mycket starkt stöd för förslaget samt utveckla behovet av och förtjänsten med regeln.

I de ärenden en låntagare närmar sig preskriptionsgränsen för sitt studielån handlar det inte om att CSN som fordringsägare har valt att inte kräva låntagaren på betalning. Istället handlar det om att låntagaren har lämnat Sverige och inte har uppdaterat CSN om sin eller sina nya adresser. De som väljer att på detta sätt hålla sig undan och inte betala sitt studielån bör inte anses skyddsvärda ur ett preskriptionsrättsligt perspektiv. De hotar istället möjligheten att upprätthålla ett studiestödssystem som möjliggör studier för alla.

2010-12-01

Eftersom det inte är ovanligt att personer flyttar utomlands under en tid och sedan väljer att återvända till Sverige är det önskvärt att det finns möjlighet att återupprätta en fungerande betalningsrutin med de personer som CSN inte haft kontakt med under deras utlandsvistelse, men som kommer tillbaka. Orsaken till att CSN inte har haft kontakt med personerna är ofta att dessa varken har lämnat adressuppgifter till Skatteverket när de flyttat utomlands eller senare till CSN.² I dagsläget finns det en risk att CSN kommer i kontakt med dessa personer först när deras studielån har preskriberats. Det är därför nödvändigt att studielånet inte preskriberas förrän det är klart att personerna inte kommer att göra en oskäligen ekonomisk vinst genom att inte betala sitt studielån under den tid de inte bor i Sverige.

Om preskriptionstiden för studielån är alltför kort riskerar staten att få tillbaka en mindre andel av det utbetalade studielånet än vad som är möjligt. En preskriptionstid om 25 år är dock så lång att den som inte återvänt till Sverige under den tiden förmodligen aldrig kommer att flytta tillbaka. Dessutom kan man anta att den låntagare som fortfarande bor utomlands, men vars adress CSN inte har lyckats hitta med hjälp av internet under 25 år, förmodligen inte kommer att hittas.

CSN vill även väcka frågan om det bör vara möjligt att avskriva ett lån överhuvudtaget med hänsyn till låntagarens ålder, i de fall en låntagare inte har varit i kontakt med CSN under en längre period och preskriptionstid fortfarande löper. Enligt CSN:s mening är det inte långsökt att fundera på om rätten till åldersavskrivning skulle upphävas av att en låntagare inte upprätthåller kontakten med CSN. Detta skulle till exempel kunna införas genom att låntagaren inte får sitt lån automatisk avskrivet vid 65 eller 68 års ålder i de fall det inte finns något preskriptionsavbrott under minst fem år innan rätten till åldersavskrivning annars skulle ha infallit.

6. Andra åtgärder för att öka återbetalningen av studieskulder

6.2 Uppgiftsskyldighet avseende adressregister för andra myndigheter

CSN vill framhålla att förslagen om utökat samarbete mellan myndigheter om kunders utländska adresser är mycket viktiga. Många myndigheter och organisationer har kunder som har intresse av att registrera aktuella kontaktuppgifter hos dem. Kunderna har helt enkelt fördelar av att stå i kontakt med vissa myndigheter och organisationer. Många andra myndigheter erbjuder sociala förmåner som enskilda har ett personligt intresse av att ta del av, såsom barnbidrag, sjukersättning och pension. Det finns därför ett helt annat incitament för de enskilda att hålla kontakten med t.ex. Försäkringskassan och SPV än med CSN. Troligen har därför dessa myndigheter

² Exempelvis har CSN, i sitt arbete att söka rätt på personer som har felaktiga adressuppgifter, sedan i våras hittat 1 700 personer som var folkbokförda i Sverige men som var bosatta utomlands.

2010-12-01

tillgång till adressuppgifter som CSN skulle behöva känna till. CSN skulle därigenom kunna vinna stora fördelar om utredningens förslag kunde utredas vidare och så småningom genomföras. Det är inte rimligt att enskilda ska kunna välja vilka delar av den svenska staten de vill samarbeta med. Alla delar av statens förvaltning bör kunna ta del av så väsentliga, men samtidigt inte integritetskänsliga uppgifter som adresser. Om det ändå skulle bedömas finnas skäl att begränsa åtkomsten till adressuppgifter bör detta vara möjligt att åstadkomma, då motsvarande lösning finns i andra sammanhang. Då det endast är intressant för myndigheter att nå de personer som är en del av deras egen kundgrupp bör åtkomsten i ett gemensamt adressregister enkelt kunna begränsas genom att varje myndighet endast skulle få tillgång till adressuppgifter som rör de personer som förekommer i myndighetens ärenden.

I svaret på folkbokföringsutredningen, SOU 2009:75,³ lyfte CSN fram frågan om ett centralt adressregister för svenskar som flyttat utomlands. Enligt CSN:s bedömning var även andra myndigheter beroende av att kunna kontakta enskilda personer i utlandet. Ett centralt adressregister för personer som har någon form av relation till svenska myndigheter skulle kunna vara lösningen på detta. Ett önskvärt scenario vore att alla aktuella adresser till de personer som är bosatta i Sverige finns i folkbokföringsregistret och att de svenska medborgare som är bosatta utomlands finns i passregistret *och* att dessa adressuppgifter finns tillgängliga för övriga myndigheter. CSN framhåller att en myndighet bör få i uppdrag att utreda frågan om ett eller flera centrala adressregister i samråd med andra myndigheter. CSN är beredd att medverka i en sådan utredning.

Ett första steg i denna riktning vore, för CSN:s del, att uppgiftsskyldigheten i 6 kap. studiestödslagen och 6 kap. studiestödsförordningen görs mer omfattande så att det inkluderar att adressuppgifter ska lämnas ut från olika myndigheter till CSN vid förfrågan. Det finns ett flertal register där utomlandsbosattas adresser kan finnas att få, men där CSN inte kan få tillgång till de registrerade uppgifterna. Exempel på detta är uppgifter i passregistret, exempelvis skulle det kunna vara obligatorisk att lämna adressuppgifter för den som ansöker om nytt pass, samt att dessa adressuppgifter görs tillgängliga för fler myndigheter än polisen, uppgifter i röstlängden samt uppgifter i körkortregistret (de som förnyar sitt svenska körkort och bor utomlands).

För att det ska vara enkelt att lämna adressuppgifter mellan myndigheter bör det förstås vara möjligt att göra detta på elektronisk väg.

6.3 Gemensam förordning för indrivning av studiestöd eller en privaträttslig studiestödsfordran?

CSN anser att det vore mycket positivt om svenska staten tog initiativ till en EU/EES-förordning på området. Den främsta åtgärden för att effektivisera återbetalning av studieskulder utomlands vore effektiva medel för indrivning. Ett sådant medel vore en EU-förordning eller motsvarande multi- eller bilaterala överenskommelser om att stater ska bistå varandra i indrivning av studiestödsfordringar. CSN anser därför att det

³ Dnr Fi2009/5948

2010-12-01

är nödvändigt att svenska staten tar initiativ till att åstadkomma sådana överenskommelser.

CSN vill i sammanhanget påminna om den skrivelse som gavs in den 5 oktober 2006, CSN:s dnr 2006-310-10746, om verkställighet av studiestödsfordringar utomlands, där CSN hemställde att regeringen skulle verka för att det nordiska handräckningsavtalet även skulle omfatta studieskulder.

7 Kostnads- och konsekvensanalys

7.1.1 CSN:s kostnads- /intäktsanalys för återbetalningsförsäkrans

Efter en genomgång av den kostnads-/intäktsanalys som lämnades till utredningen har CSN funnit att beräkningen av den årliga driftskostnaden var felaktig. CSN bedömer även att kostnader för ökad service måste beaktas.

Den årliga driftskostnaden beräknas efter justeringar till 2 535 000 kronor. Kostnaderna för ökad service beräknas det första året till 1 845 000 kronor för att därefter successivt minska till 922 000 kronor per år, se bilaga 1.

7.1.2 Kostnadskalkyl för de med okänd adress utomlands

Utredningens kostnadskalkyl för hanteringen av låntagare med okänd adress utomlands innehåller inga beräkningar om vad det skulle kosta att införa en sanktionsavgift. CSN:s förslag om att det ska införas en administrativ avgift för de låntagare som inte lämnar aktuell adress till CSN ligger således utanför denna kalkyl. CSN bedömer att kostnaden för att införa en sådan avgift ligger utanför det ordinarie anslaget. Om förslaget om en administrativ avgift antas vill CSN därför återkomma med en kalkyl för kostnader för utveckling och implementation av en administrativ avgift.

7.1.5 Kostnadskalkyl för ökat antal rättsprocesser utomlands

Kostnaderna för utländska rättsprocesser är svåra att uppskatta. Utredningen utgår från att arbetet med de utländska rättsprocesserna tar en årsarbetskraft idag. Med en fyrdubbling av antalet ärenden - vilket utredningen uppskattar arbetsökningen till - kommer det troligen att krävas mer än de fyra årsarbetskrafter som utredningens summering stannar vid. Detta med hänsyn till att en trolig följd av att CSN jobbar bredare med utländska rättsprocesser är ett ökat antal komplicerade ärenden. Dessutom kommer ett ökat arbete ställa högre krav på samordning och ledning.

De rena processkostnaderna utomlands delar utredningen upp i USA och "övriga länder". Vad gäller processkostnaderna för "övriga länder" har CSN inget att invända. Det är inte möjligt att räkna på något annat än de kostnader som är kända idag, vilka även utredningen har utgått ifrån. Dock vill CSN invända mot att utredningen

2010-12-01

beräknar att USA-kostnaderna i ett enskilt ärende är 30 000 kronor. Med provisionsersättning kan kostnaderna uppgå till 100 000-tals kronor i ett enskilt ärende. Processkostnaderna i USA kan därför förväntas bli avsevärt mycket högre än det belopp utredningen har kommit fram till.

7.2.1 Konsekvenser av återbetalningsförsäkringen

Ett införande av skuldförbindelse enligt förslaget i delbetänkandet skulle med nuvarande studiemedelssystem innebära att CSN kommer att få fatta fler ändringsbeslut. Redan idag har CSN en omfattande ändringshantering inom studiemedel. CSN:s bedömning är att myndigheten årligen fattar omkring 260 000 ändringsbeslut som innebär att ytterligare lån beviljas i ärendet och där en skuldförbindelse, enligt utredningens förslag, krävs innan utbetalning. I dessa ärenden riskerar CSN att få fatta ytterligare två ändringsbeslut per ärende om inte skuldförbindelsen kommer in direkt. Om den studerande inte lämnar in sin skuldförbindelsen tillsammans med sin studieförsäkringen måste CSN fatta ett nytt beslut som omfattar bara bidragsdelen och betala ut det (detta scenario utgår från det förslag som utredningen förordar). Om skuldförbindelsen därefter kommer in måste CSN fatta ett nytt ändringsbeslut och bevilja lånedelen för att lånet också ska betalas ut. Intentionen måste dock vid ett införande av skuldförbindelsen vara att göra systemändringar som möjliggör separata utbetalningar utan att nya ändringsbeslut måste fattas.

CSN bedömer också att myndigheten kommer få många frågor från de studerande om hanteringen. Det kommer att vara svårbegripligt för de enskilda att förstå varför CSN i vissa fall bara betalar ut bidragsdelen trots att den studerande fått beslut med lånedelen. Därutöver kan det förutses komma frågor om vad skuldförbindelsen innebär, hur det tidigare lånebeloppet har räknats ut m.m.

Kunder med e-legitimation

Drygt hälften av CSN:s kunder ansöker om studiemedel med hjälp av e-legitimation. De kunder som väljer att signera ansökan om studiemedel med e-legitimation signerar sannolikt även en skuldförbindelse på samma sätt. Införandet av en skuldförbindelse innebär ingen fördröjning mellan beslut och utbetalning för dessa studerande såvida de inte har invändningar mot skuldbeloppet i skuldförbindelsen. I praktiken innebär förslaget endast ytterligare en elektronisk signering.

Kunder utan e-legitimation

I dagsläget (hittills under 2010) ansöker ca 47 procent av de studerande om studiemedel utan e-legitimation. Införandet av en skuldförbindelse kommer för vissa av dessa studerande innebära att det tar längre tid att få den första utbetalningen.

Utbetalning av studiemedel kan tidigast göras den dag den studerande påbörjar sina studier. Den som får studiemedel för utlandsstudier har dock möjlighet att få sina

2010-12-01

studiemedel utbetalda tre veckor innan studierna börjar. Detta innebär att studerande som är ute i god tid med sin ansökan och som hinner skicka in återbetalningsförsäkringen till CSN innan första möjliga utbetalningstillfälle inte får någon försenad utbetalning. De som ansöker nära inpå eller efter studiestarten kommer att få vänta längre på sin första utbetalning än i dagsläget.

Den ytterliga tiden dessa personer måste vänta beror på flera aspekter. Med det nya ansökningssättet har den studerande att ta ställning till om han eller hon vill ha sina utskick från CSN elektroniskt via mina sidor eller om denne vill ha utskicken per post. Genom att välja att få sina utskick elektroniskt eller per post kan den studerande påverka den tid det tar för skuldförbindelsen att skickas ut. Därefter är det främst tiden för postgång då den studerande skickar in den underskrivna skuldförbindelsen till CSN som är den tid som kan fördröja utbetalningen av studiemedel. I de fall studierna bedrivs utomlands kan tiden för postgången vara upp till två veckor.

Införande av skuldförbindelse innebär därmed för kunder utan e-legitimation dels att ett dokument måste skrivas under och postas, dels att tiden mellan beslut och utbetalning i vissa fall fördröjs.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

De föreslagna ändringarna och de nya bestämmelserna i 4 kap 4 §, 5 kap. 6 a § och 6 kap 9 a § bör träda ikraft så snart som möjligt. CSN ser inga problem med implementeringen av förslagen. Tvärtom anser myndigheten att det är positivt att börja tillämpa dem så snart som möjligt.

Det är dock inte möjligt att genomföra ändringarna i 3 kap. förrän vid terminsskiftet sommaren 2013. Då det krävs ett relativt omfattande systembygge som måste åtföljas av systemtester och kontroller är det inte möjligt att påskynda implementeringen mer än så. CSN anser därför att införandet av en skuldförbindelse inte kan ske förrän den 1 juli 2013. Härutöver är det nödvändigt att myndigheten får tillräckligt lång tid för att åstadkomma systemförändringar, vilket innebär att tiden mellan riksdagsbeslut och ikraftträdande inte får vara alltför kort. De föreslagna bestämmelserna om en skuldförbindelse kan därför träda i kraft tidigast vid det halvårsskifte som äger rum 6-12 månader efter riksdagens beslut. Den nödvändiga tidsfristen påverkas av hur stora ändringar som kommer att följa av det förslag som antas.

2010-12-01

Förslag till ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Alternativ 1 med CSN:s justeringar

Förslagets lydelse	30 a §	Ny föreslagen lydelse av CSN
<p>Studielån får betalas ut efter att den studerande genom en återbetalningsförsäkran har försäkrat</p> <p>1. att betala tillbaka studielån som den studerande har beviljats och som kommer att betalas ut,</p> <p>2. att betala tillbaka studielån och återbetalningspliktiga studiemedel som den studerande tidigare fått utbetalat, och.</p> <p>3. att betala återkrav av studiestöd, upplupna räntor och avgifter som har påförts den studerande, enligt bestämmelserna i denna lag eller studiestödslagen (1973:349)</p> <p>Rätten till studielån är förverkad, om den studerande inte före utgången av den tidsperiod som beslutet om studielån avser, eller inom en månad från det att beslutet om studielån fattades, lämnar in en återbetalningsförsäkran enligt första stycket till Centrala studiestödsnämnden.</p> <p>Trots vad som anges i första och andra styckena får studielån betalas ut även om den studerande inte har lämnat en återbetalningsförsäkran, om det finns särskilda skäl.</p> <p>Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om återbetalningsförsäkran.</p>		<p>Studielån och bidrag som har beviljats vid ett och samma tillfälle får betalas ut efter att</p> <p>den studerande genom en <i>skuldförbindelse</i> har <i>förbundit sig</i></p> <p>1. att betala tillbaka studielån som kommer att betalas ut under studieperioden.</p> <p>2. att betala tillbaka studielån och återbetalningspliktiga studiemedel som den studerande tidigare fått utbetalat, och.</p> <p>3. att betala återkrav av studiestöd, upplupna räntor och avgifter som har påförts den studerande, enligt bestämmelserna i denna lag eller studiestödslagen (1973:349)</p> <p>Rätten till studielån är förverkad, om den studerande inte före utgången av den tidsperiod som beslutet om studielån avser, eller inom en månad från det att beslutet om studielån fattades, lämnar in en återbetalningsförsäkran enligt första stycket till Centrala studiestödsnämnden.</p> <p>Trots vad som anges i första och andra styckena får studielån betalas ut även om den studerande inte har lämnat en återbetalningsförsäkran, om det finns särskilda skäl.</p> <p><i>För att studielån ska betalas ut i de fall den studerande har överklagat skuldens storlek är det tillräckligt att den studerande försäkrar att betala tillbaka lån enligt första stycket 1.</i></p> <p>Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om återbetalningsförsäkran.</p>

Alternativ 2 med CSN:s justeringar

För alternativ 2 gäller att lagtexten bör kunna utformas i enlighet med CSN:s förslag ovan med följande ändringar

- första stycket första punkten bör ha samma lydelse som utredningens förslag
- första stycket punkterna 2 och 3 bör utgå
- fjärde stycket blir obehövligt.

2010-12-01

8.2 Förslaget till förordning om ändring i studiestödsförordning (2000:655)

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utifrån de argument som framförts gällande lagändringar anser CSN följaktligen att förändringarna i studiestödsförordningen inte kan ske förrän den 1 juli 2013, med samma behov av framförhållning som när det gäller lagändringar.

Förslag till ändring i studiestödsförordningen (2000:655)

Nuvarande lydelse	6 kap. 5 §	Ny föreslagen lydelse av CSN
<p>Avgifter för administrativa kostnader skall tas ut för debitering av årsbelopp (expeditionsavgift) och vid påminnelse om förfallna årsbelopp (påminnelseavgift). Expeditionsavgiften är 120 kronor för varje årsbelopp som debiteras och påminnelseavgiften är 200 kronor för varje påminnelse.</p>		<p>Avgifter för administrativa kostnader skall tas ut för debitering av årsbelopp (expeditionsavgift), vid påminnelse om förfallna årsbelopp (påminnelseavgift) <i>samt vid försummelse att lämna uppgift om aktuell adress enligt 4 kap. 26 § eller 5 kap. 6 a § studiestödslagen (avgift vid uppgiftsförsummelse). Avgiften vid uppgiftsförsummelse debiteras för varje helt kalenderår då låntagaren varken har uppfyllt sin uppgiftsskyldighet eller sin betalningsskyldighet enligt studiestödslagen.</i></p> <p>Expeditionsavgiften är 120 kronor för varje årsbelopp som debiteras, påminnelseavgiften är 200 kronor för varje påminnelse och den årliga administrativa avgiften vid försummelse att lämna adressuppgift är 1 % av låntagarens sammanlagda skuld till CSN.</p>
	<i>p. 13</i>	Föreslagen lydelse av CSN
		<p><i>Avgifter för administrativa kostnader skall tas ut vid försummelse att lämna uppgift om aktuell adress enligt punkt 20 övergångsbestämmelserna till studiestödslagen 1999:1395. Avgiften debiteras för varje helt kalenderår då låntagaren varken har uppfyllt sin uppgiftsskyldighet eller sin betalningsskyldighet enligt studiestödslagen.</i></p> <p><i>Den årliga administrativa avgiften vid försummelse att lämna adressuppgift är</i></p>

2010-12-01

*1 % av låntagarens sammanlagda skuld
till CSN.*

*Avgifterna skall betalas på den tid och
det sätt som Centrala
studiestödsnämnden bestämmer.*

Förenklad investeringskalkyl för införandet av en skuldförbindelse

Ek. livslängd
Kalkylränta 4%

+ ++ +++ ++++ +++++

NYTTOR (t.kr.)

År År År År År År

(Se
förklaring i
bifogade
dokument)
Övrig
bedömning

0 1 2 3 4 5

	0	1	2	3	4	5	Övrig bedömning	(Se förklaring i bifogade dokument)
Myndighetsperspektiv								
Nyttoeffekt (ökad inföde av betalningar)		60 610	60 913	61 218	61 524	61 831	1 648 835	Denna rest fördelas på nästkommande 15 år, ej beräknad med 0,5 % ökning av utlandskundstocken
Nyttoeffekt								
Nyttoeffekt								
Nyttoeffekt (fler förstår att de tagit lån)	ej räknat på							
Nyttoeffekt								
Nyttoeffekt								
Samhällsperspektiv								
Nyttoeffekt								
Nyttoeffekt								
Nyttoeffekt								
Nyttoeffekt (hela lånestocken är säkrad)	ej räknat på							
Nyttoeffekt								
Nyttoeffekt								
Nyttoeffekt (längre handlägg tid manuella)	ej räknat på							
Nyttoeffekt								
Nyttoeffekt								
SUMMA NYTTOR	0	60 610	60 913	61 218	61 524	61 831		
Nuvärde nyttor	0	58 279	56 318	54 422	52 591	50 821		
Ack nytta								306 096
Ack nytta (nuvärdeberäknad)								272 430
KOSTNADER								
Förstudie								
Personalkostnader	311							
Övriga kostnader	96							
Summa kostnader förstudie	407	0	0	0	0	0		
Beställning								
Personalkostnader	73							
Övriga kostnader								
Summa kostnader beställning	73	0	0	0	0	0		
Utvecklingskostnader								
Personalkostnad	7 305							
Omkostnader	96							
Övriga kostnader	5 484							
Investeringar								
Summa utvecklingskostnader	12 885	0	0	0	0	0		
Underhålls/ driftkostnader								
Personalkostnad		657	657	657	657	6 575	3 287	
Övriga kostnader		1 375	1 375	1 375	1 375	1 375		
Summa driftkostnader	0	2 032	2 032	2 032	2 032	7 950		
Utbildning								
Utbildningskostnader	669							
Summa utbildningskostnader	669	0	0	0	0	0		
SUMMA KOSTNADER	14 034	2 032	2 032	2 032	2 032	7 950		
Nuvärde kostnader	14 034	1 954	1 879	1 807	1 737	6 534		
Ack kostnader								30 114
Ack kostnader (nuvärdeberäknad)								27 946
RESULTAT								
NETTONYTTA	-14 034	58 578	58 881	59 185	59 491	53 881		
Ack nettonyttan								275 981
Nuvärde nettonyttan	-14 034	56 325	54 438	52 615	50 853	44 287		
Ack nettonyttan (nuvärdeberäknad)								244 484
NYTTFAKTOR (nuvärdesberäkn)								9,75
NYTTFAKTOR								10,16

59 600 utlandsbosatta totalt.
Av dessa bor cirka 7,5% i länder där rättsliga processer inte kan bedrivas i nuläget. (se underlag).
Återstår 55 100 personer.
28% av det belopp som debiteras utomlands betalas inte. Eftersom det är vanligare att personer med höga skulder inte betalar så uppskattas att cirka 20% av låntagarna står för de 28%.
En uppskattning görs att hälften av dessa har medel och skulle kunna betala om vi tar dem till domstol.
10 % av 55 100 personer med en snittskuld på 220 000 kr, fördelat över 20 år med rest som anges i H10.
Hänsyn tas inte till rättsliga kostnader etc.

Som C10 men med en ökning av de utlandsbosatta på 0,5%

850 timmar (2 pers heltid 10 v 720 tim + enstaka timmar på andra)
4 resor t/r Sthlm, snittpris 3000 kr för 8 pers

Boel Magnusson: 200 tim under 4 v utv avd

30 000 h totalt varav 40 % är systemutveckling enligt beräknad kostnad kr/h dessutom tillkommer projektering

4 resor t/r Sthlm, snittpris 3000 kr för 8 pers

30 000 h varav 60 % rör informationsarbete (minus utbildningsposten 4h * 700 handläggare)

Drift står enligt schablon för 90% av den totala kostnaden, här fördelat på systemlivslängd 10 år, resten för 5 år syns i H59

4 timmar för 700 handläggare enligt schablon

Denna siffra visar den potentiella ökade kostnaden för separata utbetalningar (bidrag och lån). 10 utbetalningar per år gånger 250 000 kunder gånger en kostnad på 55 ore.